

Liina Tamm
Sisekaitseakadeemia raamatukogu
raamatukoguhoidja-bibliograaf

Lätlased on oma töö üle uhked

Aprilli alguses sai Liina Tamm kutse osaleda 29.–30. aprillini 2014 Riias Läti Raamatukoguhoidjate Ühingu kongressil „Tulevikuraamatukogude lõputud võimalused“ („Future Libraries: Infinite Possibilities“).
Konverentsile Riiga sõideti Eestist kolmekesi: Liina Tamm koos Jaana Roosi ja Helen Pärnaga Tallinna Ülikooli Akadeemilisest Raamatukogust.

Kutse tegi eripäraseks see, et Läti Raamatukoguhoidjate Ühingu (edaspidi: LRÜ) juures aktiivselt tegutsev noorteseksioon on pikemat aega püüdnud leida teistes Baltimaades aktiivseid noori, kellele edendada koostööd. Sektsiooni pikk eeltöö hakkab alles nüüd vilja kandma.

29. aprillil, vahetult enne kongressi algust, oli meil võimalik LRÜ noorteseksiooni eestvedamisel tutvuda Läti Rahvusraamatukogu uue hoonega. Ka kogu kongressi vältel oli näha, et Läti raamatukoguhoidjad on Valguse Lossi üle silmanähtavalt uhked ja seda põhjusega: tegu on avara ja selgelt läbimõeldud funktsioonidega imposantse ehitisega. Läti Rahvusraamatukogu on seni tegutsenud Riias mitmes asukohas ning uus hoone peab seni eraldi asunud üksused koondama ühe katuse alla. Algselt oli plaan korraldada ka kongress uues majas, kuid kuna sellele ei olnud õnnestunud veel saada kasutusluba, siis olid kongressi korraldajad sunnitud muutma ürituse toimumiskohta, viies selle Riia Stradiņši ülikooli saali.

Raamatukoguhoidja vaatab korruga minevikku ja tulevikku

Avamisel jäi kõrva, et Lätis nähakse raamatukogude puhul selgelt nende ühiskonda ühendavat rolli, mistõttu asutustevahelist koostööd peetakse vältimatult vajalikuks. Läti kultuuriminister **Dace Melbārde** viitas raamatukogudele lugemuse taseme hoidmisel, ka vene elanikkonna

tugevale mõjule Lätis. Läti Rahvusraamatukogu direktor **Andris Vilks** leidis, et hoolimata uuest hoonest ei tohi alahinnata väiksemaid „valguse losse“, mis on elanikele lähemal. Läti Kohalike Omavalitsuste Liidu juhatuse esimees **Andris Jaunsleinis** sedastas, et Läti heast raamatukogude süsteemist peab rohkem rääkima ja Läti Linnade Liidu juhatuse liige **Māris Kučinskis** rõhutas, et ei ole linna ilma raamatukoguta ja raamatukogu ilma linnata.

LRÜ esimees **Silvija Tretjakova** andis ülevaate ühingust, rõhutades, et eesmärkide saavutamiseks peavad raamatukoguhoidjad säilitama rahu ja ligitõmbavuse, pidama meeles, et iga uue tegevuse/algatuse puhul ei ole eesmärk mitte saada, vaid ise teha, mistõttu tuleb uusi ideid ja tublisid kolleegide alati kiita. Rääkides raamatukogudest kui mäluasutustest ja raamatukoguhoidjatest kui visionääridest leidis ta, et neil on ühiskonnas ainulaadne asend: nad peavad korruga vaatama minevikku ja tulevikku. Tretjakova ettekande slaidid koosnesid suuresti Läti raamatukogude vaadetest. Mulle jäi meelde, et Valmieras on ühendatud raamatukogu, kus koos töötavad rahvaraamatukogu ja kohaliku Vidzeme kõrgkooli raamatukogu. Kultuuriinfosüsteemide keskuse direktor **Andras Magone** viitas oma ettekandes sellele, et Lätis on raamatukogusid rahvastiku arvu arvestades väga palju (neli raamatukogu 10 000 inimese kohta) ning tutvustas projekte, milles Läti raamatukogud on

osalenud. Sama keskuse teine töötaja kirjeldas kultuuriinfosüsteemide keskuse tegevust: keskus aitab info otsimisel andmebaasidest, koostööd tehakse paljude asutustega, sh mälu- ja haridusasutustega. Lätis on kokku kümme koolituskeskust. Keskuse töö on ka kultuurivaldkonna arendamine, nt äppide väljatöötamine.

Läti Rahvusraamatukogu arendusosakonna juhataja **Uldis Zariņš** kirjeldas rahvusraamatukogu tööd ja tulevikuväljavaateid, rõhutades, et eesmärk on koolitada raamatukoguhoidjad targemaks.

Kongressi peaesineja oli Ameerika Raamatukogude Assotsiatsiooni (American Library Association, ALA) president **Barbara Stripling**. Ta tõi esile raamatukogude kolm kõige tähtsamat rolli. Raamatukogu on õpikeskus, kus riivil on kõrvuti eri maailmavaated – niusugust mitmekesisust veebikeskkond ei võimalda. Raamatukogu on ühiskondlik keskus – avaliku sektori töötajana on raamatukoguhoidjate usaldusväärsus väga suur, sest nad lähenevad temaatikale objektiivselt ja lubavad algatada diskussioone.

Raamatukogu on kaasahaarav demokraatlik keskus – kodaniku- ja julguse suurendamisele ja digitaalsete loe vähendamisele kaasaaitaja.

Temaatilistel aruteludel käsitleti raamatukogude arengusuundi. Tõsteti esile rahvusraamatukogu kui kesket kompetentsikeskust, kustkaudu toetatakse raamatukogudes tehtavat uurimistööd. Üks hilisem sõnavõtja arvas, et sellel vältel pole kaalu: raamatukoguhoidjad tegelevad teadusprobleemidega mingil määral iga päev, sest üldjuhul küsib klient teemakohaseid teavikuid. Samuti tõsteti arutelu esile erialahariduse koostööprojekte, nt üliõpilastööde teemavalikul lähtutakse nii tudengite soovidest kui ka raamatukogudest ja teistest erialavaldkondadest tulnud ettepanekutest.

Teine temaatiline arutelu keskendus laste- ja noorteteenindusele.

Tutvustati uurimust, kus noortelt oli küsitud, milline peab olema moodne raamatukogu. Uuringutulemused näitasid, et noored toovad välja pigem tehnoloogilised arendused (nt kiired arvutid, printimine) kui pööravad tähelepanu pakutavatele teenustele, sest need on justkui raamatukogu loomulik osa. Raamatukogusid ei seostatud sotsiaalmeedia ega uute arenduste kohana ja paljud vastajad kirjeldasid juba olemasolevaid võimalusi.

Järgnes raamatukogude tegevusaruanne regiooniti, kus esindajad andsid ülevaate aasta jooksul tehtust. Päeva viimane arutelu keskendus LRÜ noorteseksiooni tegevusele: tutvustati videote tegemise lihtsaid võtteid ning projektide kaudu õppimiseks raha hankimise võimalusi.

Läti raamatukogudes kasutatakse kaht infosüsteemi

Kongressi teise päeva alguses tutvustas **Baiba Mūze** firma Tieto Läti esinduse tegevust. Firma tegutseb Lätis 20 aastat ja vastutab ALISE-infosüsteemi töökorras hoidmise ja arendamise eest. Täpsustuseks olgu öeldud, et Läti raamatukogudes kasutatakse kaht infosüsteemi: ALISE on kasutuses peamiselt rahva- ja kooliraamatukogudes, ALEPH peamiselt teadusraamatukogudes. Ettekandja arvas, et ALISE on töötajale igati korralik kasutuskeskkond, edaspidi on vaja muuta ka otsikeskkond kasutajasõbralikumaks.

Anneli Ketonen Soome Raamatukoguhoidjate Ühingu tutvustas Soome mobiilsete raamatukogude võrku. Soomes on 147 raamatukogubussi ja üks raamatukogulaev. Aastatega on mobiilsete raamatukogude arv pidevalt vähenenud, nt 1999. aastal oli neid Soomes 203. Mobiilsete raamatukogude võrku toetab rahaliselt Soome Haridus- ja Kultuuriministerium, võttes toetuse jaotamisel arvesse kohaliku omavalitsuse jõukust, s.o rikkamad omavalitsused saavad tööks vähem toetusi kui vaesemad.

Kiitokori OY esindaja **Olli Aarnio** kirjeldas eribuside tootmist oma firmas ja näitas fotosid valminud raamatukogubussidest. Kiitokori OY tegutseb alates 1984. aastast ning toodab kuni 50 eribussi aastas (sh raamatukogubussid, arstiabibussid, vangide transportimise bussid jm). Viimastel aastatel on klientide soovil raamatukogubussidesse lisatud ka apteegikappe, postkontori tööks vajalikku jms.

Kongressi teine päev lõppes silma paistnud raamatukoguhoidjate tunnustamisega. Mulle meeldis, et LRÜ oli leidnud sponsoreid erasektorist ning auhinnatuid õnnitlesid ka nende kolleegid. Eestlastele mõjus ootamatult ürituse mastaap, osalejate aktiivsus ja positiivne aura, mis lõi asjaliku tööõhkkonna. Eesti erialaüritustel naljalt keegi sõna võtta ei soovi ja rõõm kolleegi edu üle kaob üldiselt melusse. Kummitema jäi mõte: kui me ise endast head ei räägi, kes siis veel?